Nechaj zostanetsie i dla vnukuv

Jan Maksimjuk

Diś my zdali svojiê formulary perepisu 2011 u Češkuj Republici dla Češkoho statystyčnoho uradu (Český statistický úřad). Zapovniany formulary v našuj vjosci možna odnesti i pokinuti na pôčti. Perepisnym komisarom, kotory pryniôs nam siêty formulary jakiś miêseć nazad, je naša mistiova listonoška, pani Hana.

Zrozumiêło, u Čechiji možna było zapovniti perepisnyje formulary i čerez Internet. Ale my – tradycijonalisty, i svôj hromadianśki obovjazok vykonali na papery.

Prykładaju ode skan formularu Haliny, kob pokazati vsiêm nahladno, jak pudlaśka mova „vychodit u oficijny sviêt".

Osobista deklaracija čoloviêka pro svoju movu je najvažniêjšym składnikom u procesi, u kotorum joho mova stajetsie bôlš-menš povnopravnoju na siêtum sviêti, koli na jôj hovorat ne tôlko vdoma, ale i v radivi čy televiziji, i koli na jôj začynajut vychoditi gazety i knižki. Usiê inšy składniki – oficijne pryznanie v jakômś deržavnum spisi abo movoznavčuj encyklopedyji – majut druhoradne značenie. Koli nema považania i lubovi do svojeji movy, to nijaki spis i nijaka akademija jôj ne posoblat.

Mniê pryjemno podumati, što v siêtum roci pudlaśku movu v oficijny sviêt vyveła ne tôlko simja Vani Maksimjuka z Velikich Prilepuv koło Prahi, ale i simja Alika Maksimjuka z Biłostoku i simja Darka Fijonika z Biêlśka. U mene je tože spodivanie, što znajšlisie i nekotory inšy osoby, kotory zrobili siête same...

Chto peršy oficijno zadeklarovav pudlaśku movu jak svoju rôdnu? Jak mniê zdajetsie, siête zrobiv môj brat Aleksander, kotory, čoho i treba było spodivatisie od komputerščyka, zapovniv svôj perepisny formular u Interneti v peršy deń, koli siête možna było zrobiti. Nu to ode prykładajemo šče i siêty historyčny dokument.

Najvažniejše, jak ja vže skazav, kob korystalniki pudlaśkoju movoju ne stydalisie pryznavatisie do jijiê. A vsio inše – „oficijne pryznanie v jakômś deržavnum spisi abo movoznavčuj encyklopedyji" – pryjde z časom. Nad siêtym praciujut Maksimjuki.

Jak czytamy alfabet podlaski

Język podlaski zapisujemy zmodyfikowanym alfabetem łacińskim, różniącym się nieco od alfabetu polskiego. Poniżej podajemy zasady czytania liter, które nie występują w alfabecie polskim, oraz tych, których wymowa w gwarach podlaskich różni się od wymowy literackiej w języku polskim.

Litery ***Č č, Š š, Ž ž*** czytamy odpowiednio jak polskie ***Cz cz, Sz sz, Ż ż***.

Litery ***Ď ď, Ť ť*** czytamy odpowiednio jak ***miękkie d, t*** w języku rosyjskim (***дь, mь***).

Literę ***V v*** czytamy jak polskie ***W w***.

Literę ***H h*** czytamy dźwięcznie, to znaczy jak ***dźwięczny odpowiednik głoski Ch ch.***

Literę ***Ł ł*** czytamy bez zaokrąglenia warg, dotykając językiem przednich zębów, jak ***Л л*** w języku białoruskim lub rosyjskim.

Dyftong ***Ô ô*** czytamy zaczynając od ***u*** i szybko przechodząc do ***o***.

Dyftong ***IÊ iê*** czytamy zaczynając od ***i*** i szybko przechodząc do ***e***.

Dyftong ***Ê ê*** czytamy zaczynając od ***y*** i szybko przechodząc do ***e***.

Pozostałe litery alfabetu podlaskiego czytamy jak odpowiednie litery w alfabecie polskim.

Wspierajmy Svoja.org

Niniejszą lekturę pobraliście Państwo z biblioteki serwisu Svoja.org lub zrobiła to osoba, od której otrzymaliście Państwo ten plik. Wszystkie zasoby Svoja.org znajdują się w domenie publicznej, korzystanie z nich jest wolne od opłat.

Serwis Svoja.org założyliśmy na przełomie lat 2007 i 2008 z myślą o ratowaniu języka podlaskiego i jego dziedzictwa. Misję tę staramy się realizować w sposób maksymalnie spójny i uporządkowany, tzn. nadając temu mówionemu dotąd językowi formę literacką, własny alfabet i kodyfikację gramatyczną oraz utrwalając jego specyfikę i bogactwo syntaktyczne. To ostatnie zadanie realizujemy poprzez publikację tekstów oryginalnych oraz przekładów światowego dziedzictwa literackiego.

Nigdy nie zakładaliśmy, że będziemy zarabiać na tej działalności, i nie zamierzamy tego robić. Swoją pracę traktujemy jako spłatę długu wobec przodków, którzy nie dysponując dobrodziejstwami technologii zachowali nasz język do obecnych czasów i pokoleń potencjalnych użytkowników. Uważamy, że konsekwentne wprowadzanie języka na salony świata cyfrowego i jego „zadomowianie” w realiach epoki komunikacyjnej daje pewne nadzieje na dalsze [prze]trwanie.

Jeśli po lekturze e-booka, czytają Państwo również ten dodatek i mają podobne przemyślenia, to jakaś część naszej misji została wykonana.